

WE HEBBEN HET OVER MENSEN

Esmah Lahlah

We hebben het over mensen

Pleidooi voor een waardig bestaan

DE GEUS

AMSTERDAM • ANTWERPEN

De auteursopbrengsten van dit boek gaan naar Stichting Broodnodig in Tilburg. Die biedt met een groot team vrijwilligers zes dagen per week (voedsel)hulp aan wie dit nodig hebben.

Zie www.stichtingbroodnodigitilburg.nl.

De citaten in de motto's zijn afkomstig uit een toespraak van Nelson Mandela in Johannesburg op 2 juli 2005; Simone Weil, *Waiting for God*, 1973, Harper & Row, New York; Henry David Thoreau, *Walden, or: Life in the Woods*, 1854, Ticknor and Fields, Boston; 'Armoede is geen gebrek aan karakter, het is een gebrek aan geld', YouTube-video, TED-Talk Rutger Bregman over basisinkomen, april 2017, www.youtube.com/watch?v=SycGn7ENrmo; Henry David Thoreau, *On the Duty of Civil Disobedience*, 1849, Aesthetic Papers, Elizabeth Peabody, Boston.

© Esmah Lahlah, 2024

Tekst Elke van Riel & Esmah Lahlah

Omslagontwerp Rouwhorst + Van Roon

Omslagbeeld © Jiri Büller

Typografie binnenwerk Perfect Service, Reeuwijk

ISBN 978 90 445 5000 9

NUR 320

www.degeus.nl

Armoede bestrijden is geen daad van liefdadigheid. Het is een daad van rechtvaardigheid. Het is de verdediging van een fundamenteel mensenrecht, het recht op waardigheid en een fatsoenlijk leven.

NELSON MANDELA

Inhoudsopgave

Voorwoord 9

- 1 Armoede: de mens achter de cijfers 13
- 2 Van wantrouwen naar vertrouwen 29
- 3 Voorbij de meritocratische mythe 53
- 4 Bestaanszekerheid voor iedereen 83

Nawoord 109

Bestaansonzekerheid in de praktijk:
verhalen uit de eerste hand 119

Geraadpleegde bronnen 141

Noten 145

Voorwoord

Hoe kan het dat één op de drie Nederlanders moeilijk rondkomt, terwijl we in een van de rijkste landen ter wereld wonen? Deze vraag houdt me dag en nacht bezig. De ongelijkheid in ons land is onbegrijpelijk en onverdedigbaar. En ze neemt alleen maar toe. Terwijl de rijkste Nederlanders de afgelopen jaren nog rijker werden, groeit één op de twaalf kinderen op in armoede.

Rechts beleid is er niet in geslaagd iedereen bestaanszekerheid te bieden, zelfs niet in periodes van economische voorspoed. Steeds meer mensen in ons land zijn afhankelijk van een voedselbank. Het gaat niet alleen om mensen met een uitkering; ook ‘werkende armen’, die door lage lonen, onzekere arbeidscontracten of gebrek aan uren gevangen blijven in armoede, en zelfs de middenklasse heeft moeite om rond te komen. Basisbehoeften zoals eten, energie, huur en kinderopvang zijn zo duur geworden dat ook deze groepen financieel onder druk staan. Ongelijkheid is een van de urgentste problemen van onze samenleving, en het is duidelijk: het roer moet om.

In mijn tijd als wethouder Bestaanszekerheid, Kansengelijkheid en Talentontwikkeling in Tilburg zag ik van dichtbij de impact van schulden, geldzorgen en onzekerheid. Voor veel mensen ging het niet meer om leven, maar om overleven.

Om beter te begrijpen hoe ons bijstandsbeleid in de praktijk uitpakt, leefde ik een maand op bijstandsniveau. Die ene maand gaf me een venster op een leven vol constante stress. Elke dag voelen mensen de impact van financiële onzekerheid, van de knoop in hun maag die nooit verdwijnt. Elke uitgave wordt een afweging, en de angst voor onverwachte kosten verlamt je. Het beïnvloedt je vermogen om helder na te denken en zelfs eenvoudige dagelijkse beslissingen te nemen.

In de vele gesprekken met Tilburgers die al jaren in armoede leefden, hoorde ik verhalen die me diep raakten. Deze persoonlijke ontmoetingen maakten me bewust van de beperkingen van mijn rol als wethouder. We hebben veel stappen gezet om het armoedebeleid in Tilburg te verbeteren, maar structurele oorzaken konden we nauwelijks aanpakken. Dat was enorm frustrerend.

Om de veranderingen door te voeren die écht nodig zijn, moest ik een stap verder gaan – naar Den Haag voor structurele veranderingen. Daarom heb ik ja gezegd toen GroenLinks-PvdA me vroeg om mezelf kandidaat te stellen op onze landelijke lijst. Om daadwerkelijk iets te betekenen voor al die mensen die al jaren wachten op het moment dat de politiek hen gaat zien en hun problemen serieus neemt.

We staan op een kantelpunt in de geschiedenis van onze samenleving. Steeds meer mensen raken verstrikt in ongelijkheid en onzekerheid. Dit boek neemt je mee in hun verhalen. Verhalen van mensen die elke dag worstelen met armoede, onzekerheid en een gebrek aan kansen. Zij laten ons zien wat er echt op het spel staat.

Dit boek is geen neutrale beschouwing, maar een oproep tot actie. Het is mijn poging de kloof te overbruggen tussen de beleidsmakers in Den Haag en de mensen die de gevolgen van dat beleid aan den lijve ondervinden. Als Kamerlid voel

ik de verantwoordelijkheid om hun verhalen te vertellen en te pleiten voor een samenleving waarin iedereen meetelt. Een samenleving waarin solidariteit, gelijkheid en rechtvaardigheid geen holle woorden zijn, maar de basis van ons samenleven.

De boodschap van dit boek is simpel: bestaanszekerheid is een recht, geen voorrecht. Door het lezen van dit boek wil ik dat je voelt wat ik elke dag voel – de dringende noodzaak om te strijden voor een samenleving waarin iedereen met waardigheid kan leven. Een Nederland waarin we naar elkaar omkijken en zo nodig voor elkaar zorgen. Dit boek neemt je mee in de verhalen van mensen die dagelijks de strijd met armoede aangaan, en biedt oplossingen voor een samenleving waarin bestaanszekerheid voor iedereen een recht is. Samen kunnen we werken aan een land waarin solidariteit en rechtvaardigheid de basis vormen. Want we hebben het over mensen.